

Zakon o divjadi in lovstvu*

(Povzetek osnutka)

The Act on Wildlife and Hunting Draft's summary

Izvleček:

MKGP: Zakon o divjadi in lovstvu, Gozdarski vestnik št. 5-6/1996. V slovenščini.

Prispevek je povzetek enega od pripravljenih osnutkov Zakona o divjadi in lovstvu – listega, ki ga je pripravilo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Ključne besede: divjad, lovstvo

IZHODIŠČA

CONCEPTS

Zakon o divjadi in lovstvu temelji na 67. (gospodarska, socialna in ekološka funkcija, lastnine), 70. (zakon določi pogoje za izkoriščanje naravnih bogastev), 71. (država skrbi za napredek prebivalstva na gorskih in hribovitih območjih), 72. (zakon določa pogoje za poravnavanje škode v okolju ter varstvo živali pred mučenjem), 73. (skrb države za varovanje naravne dediščine) in 74. členu (gospodarska dejavnost se ne sme izvajati v nasprotju z javno koristjo) Ustave RS, je pa tudi v tesni zvezi z zakonom o gozdovih in zakonom o varstvu okolja. Upošteva tudi sprejete mednarodne konvencije in resolucije s področja ohranjanja biološke pestrosti (Konvencija o biološki pestrosti, Agenda 21 iz Ria, Vseevropska strategija ohranjanja biološke in krajinske pestrosti, Bernska konvencija o varstvu prosto živečih živali), na priporočilih Sveta Evrope in IUCN, na usmeritvah Manifesta 2000 itd.

PODROČJE, KI GA ZAKON UREJA

THE SPHERE OF ACTIVITY COVERED BY THE ACT

Zakon ureja:

- ohranitev in varstvo ter gojitev in lov

* Gre za povzetek osnutka Zakona o divjadi in lovstvu, ki ga je pripravilo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Synopsis

MAFF: The Act on Wildlife and Hunting. Gozdarski vestnik No. 5-6/1996. In Slovene.

The article is a summary of one of the prepared drafts of the Act on Wild Life and Hunting – prepared by the Ministry of Agriculture, Forestry and Nutrition.

Key words: wildlife, hunting

prosto živečih živalskih vrst, ki se štejejo za divjad,

- ukrepanje v življenjskem okolju divjadi ter
- razpolaganje z uplenjeno divjadjo,
- kar vse se po zakonu imenuje upravljanje z divjadjo.

CILJI UPRAVLJANJA Z DIVJADJO

THE GOALS OF WILDLIFE MANAGEMENT

Z upravljanjem z divjadjo se zagotavljajo ekološke, socialne in gospodarske funkcije divjadi in njenih habitatov, in sicer zlasti:

- z ohranitvijo in varstvom divjadi kot naravne vrednote oziroma naravnega bogastva;
- z ohranjanjem in povečevanjem biološke in krajinske pestrosti ter stabilnosti življenjskih združb;
- s preprečevanjem pretiranih gospodarskih škod v gozdu ter na kmetijskih kulturah in domačih živalih.

LOVSTVO

HUNTING

Zaradi zagotavljanja ekoloških in socialnih funkcij divjadi in njenih habitatov je lovska dejavnost tudi v javnem interesu.

DIVJAD

WILDLIFE

Divjad so vrste prosto živečih sesalcev in ptic, ki bi, glede na odnos človeka do

njih v preteklosti, lahko postale predmet lova. Zakon divjad deli na vrste, na katere:

- je lov dovoljen pod splošnimi pogoji, določenimi v zakonu in se štejejo za naravno vrednoto;
- lov ni dovoljen oziroma je dovoljen samo izjemoma in se štejejo za naravno bogastvo (zavarovane vrste).

NAČRTOVANJE UPRAVLJANJA Z DIVJADJO

WILDLIFE MANAGEMENT PLANNING

Podlaga za upravljanje z divjadjo so Program razvoja gozdov v Sloveniji in Program upravljanja z divjadjo v Sloveniji ter načrti za upravljanje z divjadjo, ki jih izdeluje Zavod za gozdove Slovenije.

Program upravljanja z divjadjo v Sloveniji določa strategijo za usklajeno usmerjanje razvoja populacij divjadi med posameznimi regijami divjadi in za ukrepanje v njihovem življenjskem okolju. Program sprejme Vlada Republike Slovenije.

Načrti za upravljanje z divjadjo se izdelujejo za regije divjadi in so dolgoročni in letni. V **dolgoročnem regijskem načrtu** se določijo temeljne usmeritve za ohranitev in usklajeno usmerjanje razvoja populacij posameznih vrst divjadi, prilagojene razmeram v posamezni regiji divjadi. Dolgoročni regijski načrt se praviloma izdelava za obdobje desetih let in je obvezna strokovna podlaga za urejanje prostora. V **letnem regijskem načrtu** se na podlagi usmeritev iz dolgoročnega regijskega načrta določijo ukrepi, ki jih morajo opraviti koncesionarji v tekočem lovskem letu. Dolgoročni regijski načrt sprejme minister, pristojen za divjad in lovstvo, s soglasjem ministra, pristojnega za varstvo narave in urejanje prostora, letni regijski načrt pa samo minister, pristojen za divjad in lovstvo.

PROSTORSKE ENOTE ZA NAČRTOVANJE UPRAVLJANJA Z DIVJADJO

SPATIAL UNITS FOR WILDLIFE MANAGEMENT PLANNING

Prostorske enote za načrtovanje upravljanja z divjadjo so **regije divjadi**, ki se

oblikujejo na podlagi ekoloških dejavnikov in življenjskih značilnosti tiste populacije divjadi, ki živi na največji površini in ima največji vpliv na okolje. Regije divjadi se delijo na **varstvena območja divjadi in lovišča**, v katerih se izvaja upravljanje z divjadjo.

PROSTORSKE ENOTE ZA UPRAVLJANJE Z DIVJADJO

SPATIAL UNITS FOR WILDLIFE MANAGEMENT

Varstvena območja se ustanovijo z namenom opravljanja najzahtevnejših nalog s področja ohranjanja in usmerjanja razvoja populacij divjadi, zlasti redkih in ogroženih vrst, trajnega in sistematičnega opazovanja in znanstvenega preučevanja divjadi in njenih odnosov z okoljem, oblikovanja in preizkušanja sonaravnejših načinov upravljanja z divjadjo ter izobraževanja in ozaveščanja javnosti. Varstvena območja se oblikujejo po najbolj ohranjenih in značilnih naravnih okoljih Slovenije, določijo pa jih Vlada Republike Slovenije.

Lovišča je prostorsko zaokrožena zemljiška oziroma vodna površina, ki s svojim obsegom in naravnimi ter drugimi danostmi v prostoru omogoča:

- smotrno in usklajeno razporeditev ter izvajanje ukrepov in nalog pri upravljanju z divjadjo;
- zagotavljanje primernega povračila škod od divjadi lastnikom zemljišč;
- učinkovito spremljanje in nadzor upravljanja z divjadjo.

Velikost lovišč praviloma ne more biti manjša od 2000 ha lovne površine, njihove meje pa potekajo praviloma po dosedanjih mejah, razen tam, kjer jih je treba uskladiti z mejami regij divjadi oziroma varstvenih območij. Lovišča na predlog Zavoda za gozdove Slovenije s predpisom ustanavlja minister, pristojen za divjad in lovstvo.

Meje lovišč se lahko spremenijo tudi:

- zaradi smiselnega upoštevanja prednostne pravice pri izbiri koncesionarjev;
- zaradi smiselne uskladitve z mejo katastrske občine oziroma lokalne skupnosti ali gozdnogospodarsko oziroma drugo

razmejivajo prostora in zaradi drugih razlogov.

VARIANTA:

Lovišča se oblikujejo po mejah regij divjadi, varstvenih območij in katastrskih občin.

DEJAVNOSTI JAVNE SLUŽBE OZIROMA DEJAVNOSTI, KI SO V JAVNEM INTERESU

ACTIVITIES OF THE PUBLIC SERVICE OR THOSE OF PUBLIC INTEREST

V skladu z ekološkimi in socialnimi funkcijami divjadi zakon določa dejavnosti javne službe, ki jo opravlja Zavod za gozdove Slovenije, oziroma dejavnosti, ki so v javnem interesu in jih opravljajo upravjalci v varstvenih območjih in loviščih.

Država pri plačilu za koncesijo priznava upravljalcem v varstvenih območjih in loviščih stroške za opravljanje nalog, ki so v javnem interesu.

FINANCIRANJE NALOG JAVNE SLUŽBE OZIROMA NALOG, KI SO V JAVNEM INTERESU

THE FINANCING OF PUBLIC FORESTRY SERVICE'S TASKS

Naloge javne službe in naloge, ki so v javnem interesu, se financirajo glede na njihov obseg, zahtevnost in intenzivnost, in sicer:

- naloge, ki jih v okviru javne gozdarske službe s področja divjadi in lovstva opravlja Zavod za gozdove Slovenije, iz proračuna Republike Slovenije;
 - naloge, ki jih opravljajo koncesionarji v varstvenih območjih, iz dohodka od divjadi ter iz proračuna Republike Slovenije;
 - naloge, ki jih opravljajo koncesionarji v loviščih iz dohodka od divjadi;
 - naloge, ki jih opravlja LZS, iz prispevkov lovskih družin in drugih virov;
 - naloge, ki jih opravljajo regijska združenja koncesionarjev, iz prispevkov koncesionarjev v regiji.

Merila za finančno ovrednotenje nalog predpiše minister, pristojen za divjad in lovstvo.

KONCESIJA ZA UPRAVLJANJE Z DIVJADJO V VARSTVENEM OBMOČJU ALI LOVIŠČU

CONCESSION FOR WILDLIFE MANAGEMENT WITHIN A PROTECTED AREA OR IN A HUNTING GROUND

Podobno kot je za rabo naravnih dobrin, ki so v lasti Republike Slovenije, določeno v Zakonu o varstvu okolja, je tudi s tem Zakonom o divjadi in lovstvu predvideno podeljevanje koncesij. Koncesijo za upravljanje z divjadjo v varstvenem območju podeljuje Vlada Republike Slovenije, koncesijo za upravljanje z divjadjo v lovišču pa minister, pristojen za divjad in lovstvo. Koncesija se podeljuje proti plačilu.

Koncesija v lovišču se podeljuje na podlagi javnega razpisa, v varstvenem območju pa koncesionarja neposredno določi Vlada Republike Slovenije. Podlaga za podelitev koncesije je koncesijski akt, ki ga sprejme Vlada Republike Slovenije in vsebuje splošne pogoje za podeljevanje koncesij.

Pri izbiri koncesionarja v lovišču se na podlagi javnega razpisa upošteva prednost po naslednjem vrstnem redu:

- zasebni lastnik zemljišč, ki ima v lasti pretežni del zemljišč v lovišču;
- registrirana agrarna skupnost, ki ima v lasti pretežni del zemljišč v lovišču;
- združenja zasebnih lastnikov zemljišč na podlagi pogodbe, katerih posesti so večje od 30 ha, in imajo skupaj v lasti pretežni del zemljišč v lovišču;
- lovška družina, katere člani imajo v lastništvu večji del kmetijskih zemljišč in gozdov v lovišču;
- lovška družina, ki ima večjo podporo lastnikov zemljišč oziroma tiste lokalne skupnosti, ki pokriva prevladujoči delež površine lovišča;
- lovška družina, katere večji del članov ima stalno prebivališče na območju lovišča oziroma bližje njega;
- upravljalec, ki je do javnega razpisa strokovno in v skladu z zakoni upravljal v lovišču oziroma v njegovem pretežnem delu.

Koncesionarji v varstvenih območjih so lahko samo javni zavodi ali podjetja s prevladujočim deležem kapitala v lasti

Republike Slovenije, ki imajo organizirano posebno enoto za upravljanje z divjadjo. Koncesionarju ni dovoljeno oddati koncesije za upravljanje v varstvenem območju ali lovišču tretjim osebam, lahko pa tretjim osebam odda izvedbo posameznih ukrepov in nalog.

Koncesionar je dolžan proti plačilu oddati **ustrezni delež odstrela lastnikom, ki imajo v varstvenem območju oziroma lovišču v lasti več kot 200 ha lovne površine zemljišč**, če to od njega zahtevajo. Pri izračunu plačila za odstrel tega deleža se morajo uporabljati ista merila kot pri izračunu plačila za podeljeno koncesijo, pri tem pa plačilo za odstrel ne sme presegati 55% vrednosti divjadi, ki je določena po ceniku. Delež v odstrelu lastnik uveljavlja na **četni površini lovišča** oziroma varstvenega območja.

Koncesionat lahko enostransko prekine koncesijski pogodbo za upravljanje v lovišču, če koncesionar grobo krši določila zakona oziroma koncesijskega akta ali pogodbe.

POSEGI V OKOLJE DIVJADI

INTERFERENCE WITH THE WILDLIFE'S ENVIRONMENT

Za vse posege v prostor, ki lahko bistveno spremenijo življenjske razmere divjadi, mora biti opravljena presoja vplivov na okolje divjadi, ki je obvezna strokovna podlaga za izdajo soglasja.

Pri delu na kmetijskih površinah ter njihovem urejanju je treba upoštevati tudi usmeritve iz načrtov za upravljanje z divjadjo. Kemična in druga divjadi nevarna sredstva za varstvo kmetijskih kultur se smejo uporabljati na način, ki divjad najmanj ogroža. Pri delih s stroji, ki ogrožajo divjad, je obvezno uporabljati preventivna sredstva za preprečevanje oziroma omejevanje izgub divjadi na leglih in gnezdih. Ta sredstva je dolžan nabaviti koncesionar v lovišču. Lastnik zemljišča oziroma izvajalec je pri opravljanju agrarnih operacij na kmetijskih zemljiščih dolžan ohranjati skupine drevja in grmovja v obsegu, ki še zagotavlja vsaj minimalne življenjske možnosti divjadi.

OBMOČJA TIHIH CON, HABITATOV, EKOCELICE

THE AREAS OF QUIET ZONES, HABITATS, ECO-CELLS

Viada Republike Slovenije lahko razglasi območja tihih con, habitatov in biokoridorjev na površinah, ki so pomembne zlasti zaradi ohranitve in nemotenega razvoja ogroženih vrst populacij divjadi. Če se z razglasitvijo teh območij omeji uživanje lastnine oziroma uveljavljanje lastniške pravice na zemljišču v zasebni lasti, ima lastnik pravico zahtevati ustrezne davčne olajšave ali pravico do odškodnine po predpisih o razlstitvi oziroma lahko zahteva, da mu Republika Slovenija takšno zemljišče odkupi.

Koncesionar je dolžan v skladu z regijskim načrtom osnovati ekocelice v dogovoru z lastnikom oziroma upravljalcem zemljišč, če je potrebno tudi proti primerni odškodnini.

NAČIN LOVA

HUNTING WAY

Divjad je v skladu z načeli lovske pravičnosti dovoljeno loviti z vrsti divjadi primernim lovskim orožjem in izstrelkom na način, ki ne sme:

- ogrožati življenja ali zdravja ljudi;
- divjadi pretirano vznemirjati ali izpostavljati nepotrebnemu trpljenju;
- prizadevati lastniških pravic na tuji posesti in lastnikom zemljišč namerno prizadevati škodo.

Divjad je dovoljeno loviti tudi z ujedo, ki je priučena za lov, polha pa tudi s pastjo.

EVIDENCA ODSTRELA

THE RECORDS OF THE KILL

Vsakdo, ki odstrela divjad, jo mora takoj na kraju odstrela opremiti s predpisano oznako oziroma **plombo**. Koncesionar mora za vsako odstreljeno in najdeno poginulo divjad izpolniti **evidenčni list**. Koncesionar mora prevzemniku oziroma kupcu odstreljene ali najdene divjadi oziroma njenega dela ob prevzemu ali nakupu izročiti tudi **izvorno spričevalo**.

OBORE ZA DIVJAD FENCED AREAS FOR WILDLIFE

Glede na velikost in namen se obore za divjad delijo na:

- **lovne obore**, če je njihova površina večja od 200 ha;
- **obore za rejo divjadi**, ki merijo najmanj 2 ha do največ 30 ha;
- **posebne obore**, namenjene za preučevanje, aklimatizacijo in karanteno ter za gojitev divjadi za izpuščanje v prostost in so praviloma manjše od 30 ha.

Za lovne in posebne obore je treba pridobiti **dovoljenje**, ki ga izda minister, pristojen za divjad in lovstvo, v soglasju z ministrom, pristojnim za varstvo narave, za obore za rejo divjadi pa je treba pridobiti dovoljenje oziroma soglasje v skladu z zakonom in pogoji, ki jih predpiše minister, pristojen za kmetijstvo in veterino.

V nobeni vrsti obor ni dovoljeno zadrževati tistih tujih vrst ali podvrst divjadi, ki z našimi avtohtonimi vrstami dajejo plodne potomce. V oborah za rejo divjadi pa ni dovoljeno zadrževati avtohtonih vrst divjadi.

ŠKODE OD DIVJADI DAMAGE CAUSED BY WILDLIFE

Na njivah, vrtovih, vinogradih, sadovnjakih in na drugih intenzivno obdelanih kmetijskih zemljiščih je škoda od divjadi vsako znižanje ali izguba donosa, ki presega 5 % vrednosti pričakovanega pridelka. Na travnikih in pašnikih se šteje za škodo od divjadi od divjih prašičev razrita travnata ruša, na intenzivno obdelovanih travnikih pa izguba več kot 20 % pridelka. Zakon priznava tudi škodo v gozdu.

Kjer pogosto nastaja škoda od velikih zveri, Republika Slovenija prispeva sredstva, potrebna za zavarovanje domačih živali.

Lastnik ali uporabnik zemljišča je upravičen do povrnitve škode na vrednejših kulturah, ki divjad posebej privlačijo, samo, če jih za svoj račun primerno zavaruje pred divjadjo. Na vseh drugih kmetijskih zemljiščih je lastnik ali uporabnik zemljišča upravičen do povrnitve škode tudi, če kultur ne

zavaruje. Lastnik ali uporabnik zemljišča je upravičen do povrnitve škode od divjadi za poškodovano ali pokončano domačo žival samo, če je ta škoda nastala na pašniku, ograjenem za preprečevanje izhoda domačim živalim, ali na krajih oziroma prostorih, namenjenih domačim živalim.

Škodo, ki so jo kljub preventivnim ukrepom povzročile vrste divjadi, ki so naravne vrednote, z izjemo divjega prašiča, je dolžan v celoti poravnati koncesionar. Škodo, ki so jo kljub preventivnim ukrepom povzročile vrste divjadi, ki so naravno bogastvo (zavarovane vrste), pa je dolžan poravnati Zavod za gozdove Slovenije s posebnega računa.

Dogovorjeni odškodninski znesek je zavezanec dolžan poravnati v 15 dneh. Če do dogovora ne pride, odškodninski znesek določi občinska komisija za ocenjevanje škode, če obstaja kljub vsemu še spor, pa se le-ta rešuje na rednem sodišču.

LOVSKO UDEJSTVOVANJE HUNTING ACTIVITIES

Pravico udejestvovati se v lovu ima vsak polnopravni državljani Republike Slovenije ali tuji državljani s stalnim bivališčem v Republiki Sloveniji, ki ima veljavno lovsko izkaznico ali izkaznico lovskega čuvaja. Tuji državljani, ki nimajo stalnega bivališča v Republiki Sloveniji, lahko lovijo v Republiki Sloveniji samo kot lovci-turisti v spremstvu koncesionarja.

Za pridobitev lovske izkaznice je treba opraviti lovski izpit in izpolnjevati tudi druge pogoje. Lovske izpite organizira LZS, izpitne komisije imenuje minister, LZS pa proti ustreznemu plačilu tudi izdaja in podaljšuje lovske izkaznice.

ORGANIZIRANOST LOVSTVA HUNTING ORGANISATION

Lovska družina je društvo, ki se ustanovi in deluje po predpisih o društvih. Lovska družina, ki ima sklenjeno koncesijsko pogodbo, deluje v javnem interesu. Lovska družina, ki je koncesionar, lahko v svojem temeljnem aktu omeji sprejem novih čla-

nov, mora pa sprejeti v članstvo kandidata, ki ima v lovišču najmanj 10 ha kmetijskih zemljišč ali gozdov ali če je strokovnjak s področja gozdarstva, kmetijstva ali varstva narave.

Lovske družine se povezujejo v **Lovsko zvezo Slovenije**.

Koncesionarji v regiji se zaradi urejanja in usklajevanja skupnih zadev oziroma nalog pri upravljanju z divjadjo v regiji divjadi na podlagi pogodbe združijo v **regijsko združenje koncesionarjev**.

LOVSKOČUVAJSKA SLUŽBA HUNTING GUARD SERVICE

Koncesionar je dolžan zagotoviti stalni in zadostni nadzor na celotni površini lovišča oziroma varstvenega območja z organiziranjem lovskočuvajske službe. **Lovski čuvaji** v varstvenih območjih oziroma loviščih opravljajo lovskočuvajsko službo tako, da nadzirajo največ 4.000 ha lovne površine. Lovski čuvaj je v času opravljanja svoje službe v lovišču ali varstvenem območju uradna oseba.

LOVSKA INŠPEKCIJA HUNTING INSPECTORATE

Za **lovskega inšpektorja** je lahko imenovan diplomirani inženir gozdarstva ali diplomirani veterinar s pogojem, da je najmanj pet let aktivno deloval v lovstvu.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE TRANSITIONAL AND FINAL PROVISIONS

Družbeno premoženje, s katerim upravljajo lovske družine oziroma njihove zveze, postane z dnem uveljavitve tega zakona premoženje lovskih družin oziroma njihovih zvez, ki se obravnava po določilih zakona o družtvih.

Družbeno premoženje, s katerim upravljata Kozorog p.o. Kamnik in Fazan p.o. Bellinci, postane z dnem uveljavitve tega zakona lastnina Republike Slovenije in se dodeli v upravljanje Zavodu za gozdove

Slovenije, ki prevzame tudi potrebno število delavcev, ki so opravljali lovsko dejavnost v teh dveh organizacijah.

Minister izda 20 predpisov, 3 v šestih mesecih, 17 pa v dveh letih po uveljavitvi zakona. **Vlada RS izda 6 predpisov**, 2 v šestih, 4 pa v dveh letih po uveljavitvi zakona.

VSEBINA ZAKONA

SPLOŠNE IN TEMELJNE DOLOČBE

PROSTORSKE ENOTE ZA NAČRTOVANJE IN UPRAVLJANJE Z DIVJADJO

- Regija divjadi
- Varstveno območje in lovišče

NAČRTOVANJE UPRAVLJANJA Z DIVJADJO

- Program upravljanja z divjadjo v Sloveniji
- Načrti za upravljanje z divjadjo

JAVNA SLUŽBA IN DEJAVNOSTI, KI SO V JAVNEM INTERESU

- Naloge javne službe
- Javno pooblastilo
- Financiranje

KONCESIJA ZA UPRAVLJANJE Z DIVJADJO V VARSTVENIH OBMOČJIH IN LOVIŠČIH

- Koncesijski akt
- Koncesionarji
- Koncesijska pogodba in dolžnosti
- Izračun in razdelitev plačila zaodeljeno koncesijo

OMEJITVE PRI POSEGIH V OKOLJE DIVJADI

- Gozd in gozdni prostor
- Kmetijska zemljišča
- Regulacije vodotokov in osuševanja
- Načrtovanje in graditev prometnic
- Območja tihih con, habitatov in biokoridorjev ter osnovanje ekocelic

VRSTE DIVJADI TER NJIHOVO VARSTVO, GOJITEV IN LOV

- Vrste divjadi

- Varstvo divjadi
- Gojitev divjadi
- Naseljevanje in dodajanje divjadi v naravo
- Krmiljenje divjadi
- Delitev divjadi glede na omejitve pri lovu
- Opravljanje lova
- Kontrola in evidenca odstrela in izgub divjad

DIVJAD V UJETNIŠTVU IN V OBORAH

ŠKODE OD DIVJADI IN NA DIVJADI

LOVSKO UDEJSTVOVANJE

- Pravica udejstvovanja v lovu

- Lovski izpit
- Lovska izkaznica

ORGANIZIRANOST LOVSTVA

- Lovska družina
- Lovska zveza Slovenije
- Regijsko združenje koncesionarjev

LOVSKOČUVAJSKA SLUŽBA

LOVSKA INŠPEKCIJA

KAZENSKÉ DOLOČBE

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

Foto: Janez Konečnik

